

Asia: VN/650/2022

Lausuntopyyntö toimeentulotukilain uudistamiseen liittyvästä hallituksen esityksestä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Monimuotoiset perheet -verkoston lausunto toimeentulotukilain uudistuksesta
(lausuntopyyntö VN/650/2022)

Yleistä

Monimuotoiset perheet -verkosto lausuu oma-aloitteisesti hallituksen esityksestä eduskunnalle toimeentulotuesta annetun lain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta seuraavaa:

Verkosto kannattaa esityksen säädöksiä, jotka parantavat toimeentulotukiasioinnin ja sosiaalihuollon palveluiden yhteensovittamista. Etenkin kriisitilanteissa perheiltä voivat puuttua sekä tieto että voimavarat hakea apua, joten apua on hyvä olla proaktiivisesti tarjolla.

Yksityiskohtaiset huomiot

§3 Verkosto on huomioinut ja tarkastellut toimeentulotuen perhekäsityksen muutosta. Nyt ehdotettu muutos huoltajan ja huollettavan muodostaman perhekunnan huomioimiseksi on

nähdäksemme validi. Perhekäsitystä tulisi vielä tarkastella sen osalta, miten vuoroasuva lapsi määritellään osaksi eri kotitalouksia.

§5:ssä ehdotetaan uutta toimeentulotukiasioiden valtakunnallista neuvottelukuntaa, johon kuuluisivat vähimmillään STM, hyvinvointialueen sosiaalihuolto ja Kela. Neuvottelukunnan muusta kokoonpanosta säädettäisiin asetuksella ja se voisi olla laajempi. Neuvottelukuntiin tulisi saada mukaan myös edustus kunkin hyvinvointialueen järjestöistä, ja valtakunnalliseen neuvottelukuntaan järjestöedustus. Toimeentulotukiasioita arvioitaessa järjestöt ovat kanava, joka tuo keskusteluihin asianosaisten ääntä. Tämä näkökulma on tärkeä säilyttää mukana kaikissa niissä elimissä, joissa toimeentulotukiasioita käsitellään.

§7a perustoimeentulotuen asumista koskevien hyväksyttävien kulujen määräytymisestä. Tässä pykälässä tai sen perusteluissa olisi huomioitava erikseen se, että lapsen etävanhemmalle, jonka luona lapsi ei ole kirjoilla, tulee voida harkita asumiskulujen korvaamista asunnosta, joka on neliömäärältään ja pohjaratkaisultaan sellainen, että tilan puute ei itsessään estä lapsen tapaamisten tai lapsen vuoroasumisen toteutumista.

Tämänhetkisessä tulkintakäytännössä lapsen oleskelu etävanhemman asunnossa voidaan ottaa huomioon, mutta käytäntö ei ole yksiselitteinen ja siihen sisältyy ratkaisijakohtaista varianssia. On tärkeää, että etävanhemmille myös tiedotetaan mahdollisuudesta huomioida vierailevan lapsen/lasten tilan tarve toimeentulotuen asumista koskevassa osassa.

Lisäksi on tarpeen sisällyttää pykälään kirjaus siitä, kuinka lapsen osuus perustoimeentulotuesta tulisi määritellä lähivanhemman osalta silloin, kun lapsi vierailee tapaajavanhemman luona tai kun lapsi vuoroasuu. Nykykäytännössä Kela on tulkinnut näitä tilanteita siten, että se on kategorisesti puolittanut lapsen perusosan vuoroasumistilanteissa. Tämä ei ole kestävä linjaus eikä vastaa lapsesta koituvia todellisia kuluja kummassakaan kodissa. 18.5. Turussa pidetyssä vuoroasumista koskevassa konferenssissa professori Judith Bartfeld University of Wisconsin–Madisonista toi esiin, että hänen näkemyksensä on, että vuoroasuvan lapsen kulut ovat noin 75 % / koti verrattuna yhdessä kodissa asuvan lapsen kuluihin. Bartfeldin arvio perustuu yhdysvaltalaiseen järjestelmään, jossa asumiskulut muodostavat suurimman osan lapsen kuluista.

Asumiskulut katetaan Suomessa yleisen asumistuen ja perusosan yhdistelmällä ja lapsen perusosa kattaa lähinnä lapsen kuluja. Lähivanhemman maksettavaksi jää kuitenkin enemmän lapsesta johtuvia kiinteitä kuluja kuin etävanhemman. Tällä perusteella lapsen perusosa tulisi vuoroasumistilanteessa maksaa 75 %:sti lähivanhemmalle, kuitenkin niin, että etävanhemmalle maksettaisiin 50 % lapsen perusosasta.

Pykälässä mainituista perustoimeentulon perusosan menoista esimerkiksi terveydenhuoltomenot, paikallisliikenteen käyttö (lähivanhempi ostaa usein lipun tietyksi ajanjaksoksi), puhelimen käyttö

(kännykkälasku menee vain yhteen osoitteeseen) ja harrastusmenot ovat sellaisia, jotka toteutuvat yleensä vain toisen vanhemman maksamina.

Jos perusosaa lähdetään kategorisesti puolittamaan, on tarpeen myös määritellä, mitkä yllä mainituista maksuvastuista siirtyvät toiselle vanhemmalle puolittamisen myötä. Lisäksi on tarpeen huomioida, että esim. kodin puhtaanapito- ja tietoliikennekulut eivät vähene lapsen muualla olon ajaksi vaan kotia on siivottava ja nettiyhteys oltava voimassa myös niinä aikoina, kun lapsi on toisen vanhempansa luona.

§14 d ja e:ssä säädetään Kelan ja hyvinvointialueiden yhteistyöstä sekä helpotetaan mahdollisuuksia tiedonvaihtoon ja palaverien järjestämiseen myös etäyhteyksin. Nämä ovat hyviä linjauksia, ja olemme tyytyväisiä siihen, että yhteistyötä pyritään parantamaan. Palvelujen ja etuuksien mahdollisimman saumaton yhteen liittyminen on olennainen osa toimeentulotuen pitkäaikaisen tarpeen vähentämistä, samoin toimeentulotuen saajan mahdollisimman matalan kynnyksen palvelut.

§18:ssa säädetään tietojen luovuttamisesta viranomaisten välillä, jotta lain määräämät tehtävät voidaan hoitaa. Mahdollisimman laaja asiakkaan suostumuksella tapahtuva tietojen luovuttaminen on haavoittuvien asiakasryhmien kannalta olennainen kehityssuunta. Tietojen luovuttamisen mahdollisuutta, kuitenkin asiakkaan tietoturvaa vaarantamatta, tulee vahvistaa entisestään ja mieltä myös erillisenä kysymyksenä osana sosiaaliturvajärjestelmän kehittämistä. Esimerkiksi pankkien ja Kelan välillä on jo olemassa tekninen valmius vaikkapa tiliotteen sisältöä koskevien tietojen vaihtamiseen asiakkaan suostumuksella, mutta tässä on lainsäädännöllisiä esteitä, jotka tuottavat haavoittuvassa asemassa oleville asiakkaille suuria haasteita.

§ 27 henkilöllisestä soveltamisalasta on kannatettava laajennus nykytilaan.

Lisätietoja

Anna Moring

Johtava asiantuntija

Monimuotoiset perheet -verkosto

050 375 0832

anna.moring@monimuotoisetperheet.fi

Sofia Lindqvist

Erityisasiantuntija

Monimuotoiset perheet -verkosto

050 375 0831

sofia.lindqvist@monimuotoisetperheet.fi

Monimuotoiset perheet -verkosto

on kymmenen suomalaisen perhejärjestön yhteistyöverkosto, johon kuuluvat Adoptioperheet ry, Familia ry, KÄPY – Lapsikuolemaperheet ry, Lapsettomien yhdistys Simpukka ry, Perhehoitoliitto ry, Sateenkaariperheet ry, Suomen Monikkoperheet ry, Suomen nuoret lesket ry, Suomen Uusperheiden Liitto ry ja Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry.

www.monimuotoisetperheet.fi

Lindqvist Sofia

Monimuotoiset perheet -verkosto